

**היריון ועבודה בקהילה הדרוזית:
תפיסתם של מנהלים את העובדת ההרה**

ג'יהאן שאהין - קיס

תקציר

מחקר זה עוסק בתפיסתם של מנהלים את העובדת ההרה בקהילה הדרוזית. מטרת המחקר היא לתאר ולנתח את המשמעויות שמעניקים מנהלים להשפעת היריון של עובדת על מקום העבודה בקרב האוכלוסייה הדרוזית. סקירת הספרות מצביעה על מגוון מחקרים העוסקים בהיריון במקום העבודה, ורובם שמים במרכז את העובדת ההרה. ההתייחסות לשינויים שחלים אצל העובדת ההרה מבחינה רפואית, משפטית ותרבותית-חברתית מעידים על החוויה המשמעותית שחווה העובדת במהלך הריונה. כמו כן, ניתן למצוא התייחסות לתפיסת המנהל את העובדת ההרה, כפי שהוא עולה מעדויותיה של העובדת עצמה. הספרות מציעה מידע דל מאוד בנוגע למהות היחס של המנהל לעובדת ההרה לפי תפיסתם של המנהלים. החידוש במחקר זה הנו בהחלטה לבחון את ההיבט הארגוני של היריון במקום העבודה מנקודת מבטו של המנהל ולהשמיע את קולו של המעסיק, הבחנה שטרם נדונה בהרחבה בספרות. כמו כן, מחקר זה מציע חידוש נוסף בכך שהוא מבוסס בתלקו הגדול על מחקר מקדים, ראשון מסוגו, המאיר את משמעותו המסורתית – ערכית של ההיריון על פי עקרונות הדת והחברה הדרוזית, כפי שהיא באה לביטוי בדבריהם ובתובנותיהם של חכמי הדת הדרוזית.

בכדי להשיג את מטרת המחקר נבחרה הפרדיגמה הפנומנולוגית, כזרם במחקר האיכותני, הרואה את המציאות כעניין תלוי תפיסה, תלוי פרשנות ותלוי הקשר. שיטת הדגימה במחקר הנוכחי היא שיטת "כדור השלגי". בנוסף לכך, נעשה גיוס מרואיינים בעזרת קשרים אישיים. המחקר בוצע באמצעות ראיונות עומק של 17 נחקרים, המשמשים בתפקיד ניהולי בחברות ובמוסדות השייכים לתחום השירותים המשתייכים לעדה הדרוזית, בתוך היישובים הדרוזיים בגליל. ניתוח הנתונים בוצע באמצעות זיהוי תמות מרכזיות.

מניתוח הנתונים במחקר זה עולות ארבע תמות מרכזיות המשרטטות יחדיו את התפיסות והחוויות של המרואיינים. הראשונה, ההודעה על ההיריון, הקשורה לתגובותיהם של המנהלים לידיעה הראשונה בדבר ההיריון. מאחוריה עומדות שלוש תגובות ניהוליות מרכזיות הנובעות מתפיסות שונות: ערכית-דתית, ניהולית וארגונית, ובנוסף לכך, לתפיסת ההיריון כזכות אישית ומשפטית. התמה השנייה מתארת את המאפיינים המשפיעים על תפיסת המנהל את ההיריון של העובדת במקום העבודה. כלומר, האופן שבו המאפיינים הדמוגרפיים של הארגון משפיעים על תפיסת המנהל את ההיריון, כמו גודל הארגון ומיקומו, משך קיומו של הארגון והסקטור שאליו הוא שייך, אופי התפקיד של העובדת ההרה ודרישותיו. התמה השלישית עניינה תפיסת המנהל את יחסה של העובדת ההרה לעבודתה במהלך ההיריון: תפיסה זו מתארת את השוני בתפיסת המנהל את יחסה של העובדת ההרה לעבודתה בהיותה בהיריון ראשון לבין היותה בהיריון נוסף. תמה זו כוללת גם התייחסות לאופן שבו תפיסתו של המנהל בנושא זה מושפעת מיחסי גומלין בין העובדת ההרה לבין המנהל. התמה הרביעית מתארת את השפעת המסורת והערכים הדתיים על סגנונות הניהול בארגון ועל תהליך קבלת החלטות במהלך ההיריון בעניין עבודתה של העובדה ההרה.

לסיכום, ממצאי המחקר הראו כי בעבור המנהלים ההיריון של עובדת מהווה סוגיה המשפיעה בצורה ניכרת על ההתנהלות היומיומית של הארגון, ובעלת השלכות ארגוניות לאורך תקופת מהלך ההיריון ואחריה. בכך נדרשים מהמנהל כישורים ומיומנויות ניהוליים לאורך כל תקופת ההיריון של העובדת. כמו כן, סוגיה זו מחייבת מנהלים למציאת דרכי התמודדות לקושי האישי של העובדת ההרה יחד עם הקושי

המערכת הארגונית במהלך תקופה זו, ובחירת אלטרנטיבה ארגונית מתאימה הן לעובדת ההרה והן לצורכי הארגון בהתאם לערכים ולעקרונות הקהילה הדרונית.